

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA-4101-07-03/2012/P/12/057

Katowice, dnia 27 lipca 2012 r.

**Pani
Grażyna Biesiekierska – Nowak
Dyrektor
Zespołu Szkół Specjalnych Nr 43
w Częstochowie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Zespole Szkół Specjalnych w Częstochowie², w zakresie kształcenia uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w latach szkolnych: 2009/2010, 2010/2011 oraz 2011/2012 (do dnia zakończenia kontroli).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 9 lipca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust.1 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność Zespołu w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

- I. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację zadań w zakresie kształcenia uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
 1. Funkcjonujące w ramach ZZS szkoła podstawowa i gimnazjum, działały w oparciu o Statut Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 43 im. O.A. Kordeckiego i Gimnazjum Specjalnego nr 29. Statuty uwzględniały zasady organizowania kształcenia specjalnego określone w art. 71b ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty³ oraz spełniały wymogi art. 60 ust.1 pkt 1 – 7 ww. ustawy. Określona w statutach jak i faktyczna liczba uczniów niepełnosprawnych w oddziałach szkoły podstawowej (5 – 10 uczniów) i gimnazjum (5 – 14 uczniów), była zgodna z postanowieniami § 5 ust. 3 pkt 6 i 7 załączników nr 2 i 3 do

¹ Dz. U. z 2012 r. Nr 82, zwanej dalej „ustawą o NIK”, w związku z art. 2 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. Nr 227, poz.1482 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r..

² zwanym dalej „Zespołem” lub „ZSS”.

³ Dz. U. z 2004 r. Nr 256 poz.2572 ze zm.

rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół⁴.

W latach szkolnych objętych kontrolą nie wystąpiły przypadki oczekiwania na miejsce zarówno w szkole podstawowej jak i w gimnazjum. Uczniów przyjmowano w dniu złożenia przez rodziców (opiekunów prawnych) wniosku o przyjęcie do szkoły wraz z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego poradni psychologiczno-pedagogicznej.

2. Na podstawie dokumentacji losowo wybranych 30 uczniów niepełnosprawnych stwierdzono, że posiadali aktualne orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, wydane przez publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne. We wszystkich badanych przypadkach uczniom zapewniono rodzaj zajęć i formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej określonej w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego. Wszyscy ci uczniowie objęci byli programem zajęć rewalidacyjnych, przy czym dla dwóch uczniów z orzeczeniem głębokiego upośledzenia zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze prowadzone były w ich miejscu zamieszkania. Dla 15 uczniów opracowano indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne (IPET), a dla pozostałych 15 - indywidualne programy edukacyjne (IPE). Uczniom niepełnosprawnym posiadającym orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie indywidualnego nauczania zapewniono, w porozumieniu z organem prowadzącym ZSS, indywidualne nauczanie w wymiarze określonym w § 8 ust. 1 pkt 1-3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie sposobu i trybu organizowania indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży⁵. Z tej formy nauczania korzystało ośmiu z 84 uczniów uczęszczających do ZSS, w tym sześciu w szkole i dwóch w miejscu zamieszkania. Uczniom tym umożliwiono udział w imprezach organizowanych przez Zespół.

Na podstawie analizy 12 losowo wybranych dzienników lekcyjnych z lat szkolnych objętych kontrolą (7 szkoły podstawowej i 5 gimnazjum) stwierdzono, że zakres obowiązkowych zajęć edukacyjnych i ich tygodniowy wymiar były zgodne z ramowymi planami nauczania, określonymi w załącznikach nr 2 i 3 (w przypadku szkoły podstawowej) oraz nr 5 i nr 6 (w przypadku gimnazjum) do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych⁶. Analizowane dzienniki lekcyjne spełniały wymogi określone w § 7 ust. 1 – 3a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji⁷.

Analiza opracowanych IPE-T i IPE dla badanej próby 30 uczniów wykazała, że zakres i rodzaj realizowanych zajęć, w szczególności: rewalidacyjnych, usprawniających, korekcyjnych i logopedycznych odpowiadał zaleceniom zawartym w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego. Ponadto prowadzono także zajęcia specjalistyczne: korekcyjno-kompensacyjne i socjoterapeutyczne. W ramach zajęć pozalekcyjnych realizowano różne formy terapii: muzycznej, plastycznej, ruchowej, integracji sensorycznej, polisensorycznej, a także koła zainteresowań.

Dyrektor Szkoły w terminie do 31 marca 2012 r. utworzyła zespoły planujące i koordynujące udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Zespoły oraz Dyrektor Szkoły ustalili sposoby i okres udzielania wszystkim uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiar godzin poszczególnych form pomocy, zgodnie z wymogami § 20 ust. 1 i § 37 ust.1 pkt 2 i ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁸. O ustalonych formach pomocy, udzielanej od roku szkolnego 2012/2013, poinformowano rodziców (prawnych opiekunów) uczniów.

3. NIK pozytywnie ocenia sprawowany przez Dyrektora ZSS nadzór pedagogiczny. Zgodnie z § 20 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego⁹, na każdy rok szkolny okresu objętego kontrolą, Dyrektor Zespołu opracowała plany

⁴ Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.

⁵ Dz. U. Nr 175, poz. 1086.

⁶ Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.

⁷ Dz. U. Nr 23, poz. 225 ze zm.

⁸ Dz. U. Nr 228, poz. 1487,

⁹ Dz. U. Nr 168, poz. 1324

nadzoru pedagogicznego, które stosownie do § 21 ust. 1 powołanego rozporządzenia przedłożyła Radzie Pedagogicznej. Plany te zawierały elementy określone w § 21 ust. 2 ww. rozporządzenia. W ramach nadzoru pedagogicznego przeprowadzano ewaluację wewnętrzną, która obejmowała: ewaluację całościową i problemową w obszarze działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej Zespołu oraz ewaluację problemową w obszarze wybranym przez Śląskiego Kuratora Oświaty. Ponadto Dyrektor Zespołu wspomagała nauczycieli między innymi poprzez organizowanie szkoleń i narad oraz motywowanie do doskonalenia i rozwoju.

Stosownie do wymogów art. 40 ust. 7 ustawy o systemie oświaty Dyrektor Zespołu przedstawiała Radzie Pedagogicznej, dwa razy w roku szkolnym, wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego oraz informacje o działalności szkoły. Na posiedzeniach Rady Pedagogicznej analizowano także wyniki egzaminów zewnętrznych i podejmowano wnioski mające na celu ich poprawę.

Kadra pedagogiczna Zespołu posiadała kwalifikacje zapewniające prawidłowy przebieg procesu dydaktyczno-rewalidacyjnego niepełnosprawnych uczniów. Wszyscy nauczyciele (30 osób) posiadali wykształcenie wyższe pedagogiczne. Ponadto 26 nauczycieli ukończyło studia podyplomowe, w tym 18 w zakresie oligofrenopedagogiki. Nie stwierdzono przypadków niezgodności pomiędzy nauczaniem przez poszczególnych nauczycieli przedmiotem lub rodzajem prowadzonych zajęć a posiadanymi kwalifikacjami. Również zatrudniony w Zespole pedagog posiadał wymagane kwalifikacje (pedagogika opiekuńczo-wychowawcza oraz podyplomowe studia w zakresie oligofrenopedagogiki). W okresie objętym kontrolą pracownicy pedagogiczni podnosili swoje kwalifikacje zawodowe, poprzez uczestnictwo w kursach kwalifikacyjnych i doskonalących, szkoleniach, warsztatach, konferencjach, seminariach oraz kongresach w tym w zakresie pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. W badanym okresie Zespół nie zatrudniał psychologa. Pomoc psychologiczną dla uczniów realizowano w ramach współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi.

- II. NIK pozytywnie ocenia planowanie i gospodarowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na działalność Zespołu.

Źródłem finansowania działalności statutowej ZSS były środki przekazane przez Urząd Miasta Częstochowa. Zespół nie dysponował informacją jaka część otrzymywanych środków pochodziła z subwencji oświatowej, a jaka z budżetu Miasta. Według wyjaśnienia Dyrektora ZSS, Miasto nie przekazywało informacji o źródłach finansowania wydatków Zespołu. Na poszczególne lata w okresie objętym kontrolą ZSS otrzymywał środki finansowe według zapotrzebowania przekazanego organowi prowadzącemu i zabezpieczały one potrzeby finansowe.

Na poszczególne lata objęte kontrolą sporządzono plany finansowo-rzeczowe, a zmiany wynikające z potrzeb wprowadzano na podstawie uzasadnionych wniosków, po akceptacji organu prowadzącego. Wydatki bieżące zrealizowane zgodnie z planami po zmianach, w roku 2010 wyniosły 2 085,4 tys. zł; w 2011 r. 2 189,8 tys. zł, a w I półroczu 2012 r. wydatkowano – 1 090,2 tys. zł z planowanej kwoty 2 331,3 tys. zł. Największy udział w wydatkach stanowiły wynagrodzenia wraz z pochodnymi, które odpowiednio w latach 2010 – 2012 (I półrocze) stanowiły : 91,3%, 91,3% i 89,1% sumy wydatków bieżących.

Średni miesięczny koszt utrzymania ucznia z uwzględnieniem średniego kosztu kształcenia wynosił 2 199,17 zł w 2010 r. i 2 109,98 zł w 2011r., a w I połowie 2012 r. – 2 150,31 zł.

Ponadto w toku kontroli zbadano pod kątem gospodarności, legalności i rzetelności, największe kwotowo wydatki pozapłacowe, poniesione w latach objętych kontrolą, o łącznej wartości 8 908,70 zł. Analiza przedmiotowych wydatków nie wykazała nieprawidłowości.

Zespół prawidłowo wykazywał w Systemie Informacji Oświatowej (SIO) dane o liczbie uczniów niepełnosprawnych posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego według stanu na dzień 30 września 2009 r., 30 września 2010 r. i 30 września 2011 r. Dane te były zgodne z informacjami zawartymi w arkuszach organizacyjnych oraz orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego w zakresie ich ważności. Terminowo przekazywano organowi prowadzącemu dane z bazy danych oświatowych według stanu na 30 września lat 2009 - 2011, tj. do 3 dni roboczych.

- III. NIK ocenia pozytywnie zapewnienie warunków lokalowych Zespołu i wyposażenia służących do realizacji zadań statutowych.

Uczniom zapewniono możliwość korzystania z pomieszczeń i urządzeń wymienionych w art. 67 ust. 1 ustawy o systemie oświaty. Zapewniono także profilaktyczną opiekę zdrowotną, w tym opiekę lekarza dentystry w ramach współpracy z przychodnią lekarską i stomatologiem zatrudnionym w internacie, w którym mieszkają uczniowie ZSS. Stan i wyposażenie pomieszczeń odpowiadały warunkom określonym w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹⁰, z jednym wyjątkiem. Stwierdzona nieprawidłowość polegała na niezabezpieczeniu szlaku komunikacyjnego wychodzącego poza teren szkoły, w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście na jezdnię, co było niezgodne z wymogami określonymi w § 7 ust. 4 ww. rozporządzenia.

Zdaniem NIK, fakt że droga przylegająca do posesji ZSS stanowiąca dojazd do Zespołu i przyległych internatów oznaczona jest jako „ślepa” i zakazem wjazdu dla pojazdów o wadze przekraczającej 3,5 tony, nie usprawiedliwia braku wymaganego zabezpieczenia.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

-zabezpieczenie szlaku komunikacyjnego wychodzącego poza teren szkoły, w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście na jezdnię.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pani Dyrektor o przedstawienie w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

¹⁰ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.